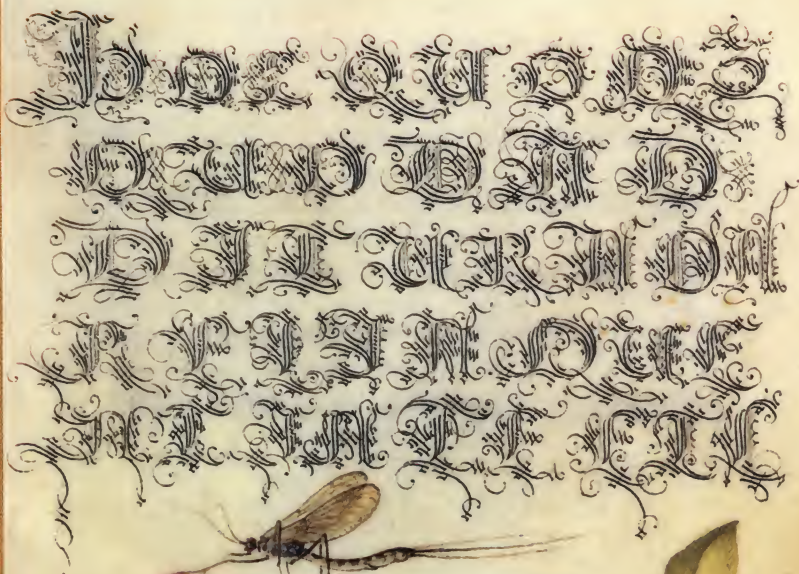
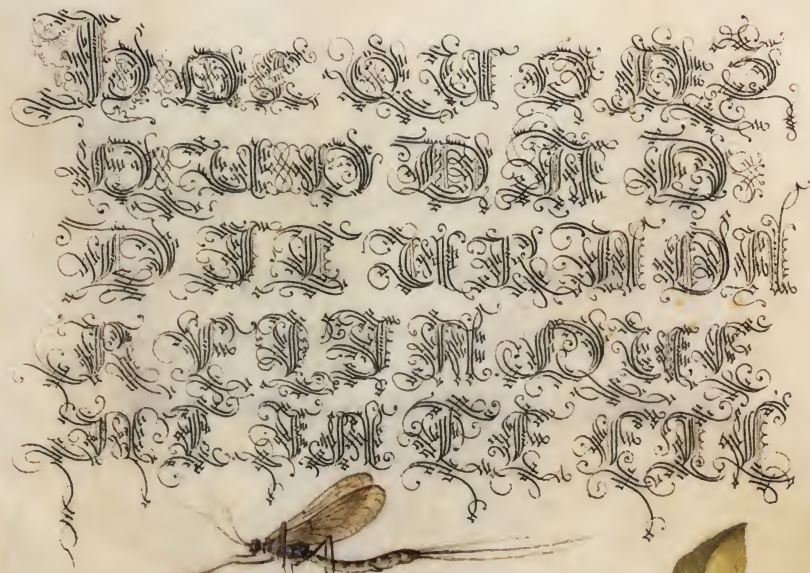

The Art of the Pen

CALLIGRAPHY FROM THE COURT OF
THE EMPEROR RUDOLF II

The Art of the Pen

CALLIGRAPHY
FROM THE COURT OF THE
EMPEROR RUDOLF II

Lee Hendrix and
Thea Vignau-Wilberg

THE J. PAUL GETTY MUSEUM
LOS ANGELES

by its subject; diminished writing; and micrography, writing too small to be read with the naked eye. Displaying script at its greatest remove from conventional writing, exhibition hands epitomize the drive for virtuosity that dominated calligraphy by the end of the sixteenth century. This focus on virtuosity is in turn the most obvious manifestation of the effort to elevate writing to the status of a fine art that scribes appear to have undertaken in imitation of Renaissance visual artists. Unlike Arrighi, Tagliente, or Neudörffer, Bockskay was not a great formal innovator. Rather, his contribution to the art of writing lies in his transformation of it into a powerful medium for self-expression.

3.
Ancanam Agni prouidi et stolis albis Candidi: post transi-
 maris rubri Christo conatus Principi. Cuius corpus
 sanctissimum in Ara crucis torridum: cruore eius ro-
 seo gustando uiuimus deo. Protecli pasche uespere ac deuastante
 angelo: Erepti de durissimo Pharaonis Imperio. Iam pascha nostri
 Christus est, qui immolatus agnus est: sinceritatis azyma, caro eius
 oblata est. O uere digna Hostia per quam fracta sunt tartara, re-
 dempta plebs captiuata reddita uitæ premia. Cum surgit Christus
 tumulto, victor redit de barathro: tyrannum trudens uinculo et re-
 ferans paradysum. Quæsumus auctor omnium in hoc paschali gau-
 dio: ab omni mortis impetu tuum defende populum. Gloria tibi æcet.

DEUS QUI NOS IN TANTIS
 PERICULIS CONSTI-
 TUTOS: PRO HUMANA SCILICET
 FRAGILITATE NON POSSE
 SUBSISTERE AD NOBIS SALU-
 TEM:

hanc gentem super gentem frugere calumnia per
 uram te ris in istis et pro iam in nostris tribulationibus
 nimis quam in o diebus legimus quam te remotis
 brbes inumeras subruat ex illis mundi partibus
 cito Quia frequenter in unum peccant in

Iciuntur primum animalium est homo lege
 fruens sic primum animalium est homo a lege
 Iustitia separatus. Mora fortuna est. cives medio
 creum substantiam habere tantam sufficientem

is quia per tales
 ne regitur. Cui
 tas cadit ali
 nus et muc
 nuc qui
 enim
 ubi tenet cadit a
 nima et non est
 animam
 appenat. Cum cetera uia se
 nescente homine tenescat
 sola avaritia iuvene
 sit. Ille beatus
 est. qui om
 nia qua
 pulchra
 bet.

Deus qui Contritorum non despicis gemitum, et merentium non
 spernis affectum, adesto precibus nostris, quas tibi
 pro tribulatione, nostra effundimus. easque clementer
 exaudi, ut quicquid contra nos diabolice, atque humane molian
 tur aduersitates, ad nihilum redigatur et consilio tuae pietatis
 allidatur, quatenus nullis aduersitatibus laesi, Sed de omni
 tribulatione, et angustia erepti, legi in ecclesia tua tibi
 gratias referamus. Dimitte peccata nostra homine, et tribue
 nobis misericordiam tuam, quam precamur, ut humilitatem no
 stram attendas, Vincula soluas, delicta deleas, tribula
 tionem Inspicias, aduersitatem repellas, effellung petitionis
 nostrae largiens supplices tuos Clementer exaudias. Amen

Ecce bene accite dominum Omnes
 in domino. In atrio domus dei. In noctibus extollite manus vestras in sanc-
 ta et benedicite dominum. Benedicat vobis dominus ex sion: qui fecit regnum et terram. Ecce
 qualem sententiam in die iudicii exiit qui sine remedio penitentiae ad sollicitu-
 tem domini in horum sordibus inquinatus accesserit. in natali enim domini fratres cha-
 rissimi. quasi in nuptiis spiritualibus ponere sua Ecclesia Christus adiunctus est. Amen.

Ecce hic est qui Leti regibus a Latinis berger Inclinauit
 Ogites liquidum humanis gressibus solidum preberet obsequium:
 Et quid est quod ipse sibi sic maris denegat securitatem: ut brevis
 simulacrum transiit sub mercede Naue trans fretat. Amen.
 ait inquit in naue trans fretat. et quid mirum. fratres
 Christus venit suscipere infirmitates nostras. Et sua nobis confer-
 re remedia sanitatis: Quis medicus qui non infert sanitatem.

Non famulos tuos Non exultet
cor meum: Concede propitius me
us Iamam: Tuus Iacobus
Dens dei altissimus Tuus Iacobus
eterna charitate diligere mereat.
is in multis dignus ministrare: et
spiritus illius in cor meum: Ut in
nichilum precipue meis: Et gratias
tuas et pietas Altissimi Deus

Effi laus honoris tui dulcis annuo ciues gaudio superni celebrant perpetuo regem
trium dum te trini: chori laudant mutuo: uita melos cor sapinum: trini cultu
munere: uenerunt regem trinum: uoce uotis opere: quem lex iubet masculinū
tre in anno colere. Singularima iestat: decus et imperium: sacro sancta trini
tat: sit perenne: gaudium. in quo sumus nos beati: per te: chrisite primum

Inter veniat pro nobis quæsumus domine Iesu Christe, nunc &
 in hora mortis nostræ spem tuam clementiam Beata
 Virgo Maria Mater tuæ cuius sacratissimam Animam in hora
 Passionis tuæ doloris gladius pertransiit, Per te Iesu
 Christe salvator Mundi. Qui cum Patre vivis & Re-
 gnas per omnia secula seculorum Amen & cetera.

Solēbre autem relictis Iudeis habitaturus in affectibus gentium.
 templum dominus ascendit. Hoc enim est templum verum: In
 quo non in litrea: Sed in spiritu dominus Adoratur. Hoc Dei
 templum est: quod fidei series non Lapidum structura fu-
 dunt. Deseruntur. Ergo qui adorant: Eliguntur Qui ama-
 fuit. Erant. Et deo admonemur venit. Quærit: ut novellas
 Olivas in sublimi virtutum plantaret: quarum Difer
 Et illa quæ sursum est Hierusalem: dominus tecum est.

In hoc monte est ille celestis Agricola: ut plantat omnes
in domo Domini possunt in veritate dicere. Ego sicut Oli-
va fructificavi in domo Domini. Et fortasse ipse Mons
est Christus. Quis enim alius tales fructus ferat olearum
non curuescentium sobrietate baccarum: sed spiritus pleni-
tudine gentium fructuarum. Ipse est per quem descendit
mos: Et ad quem ascendimus: ipse est Janua: ipse
est via: Que aperitur: Et qui aperit: que pulsant ab
ingredientibus: et ab egredientibus decoratur & cetera

Celi Deus Sanctissime
quam lucidum centrum to-
li candore pingis igneo
agens de coro lumini
quarto die qui flamma so-
lis rotam constitvens lu-
na ministrans ordinem
vagosque cursus siderum:

GRandissimo diletto gustano, le humane menti benignissimo lettore, nella dolce rimenbranza
delli santi precetti de' antichi Philosophi, et delli preclarissimi santi de' inditi et fortissimi Imper-
atori, Onde il gran stupore di natura et Principe di Peripatetici insegnaua ad Alesis Macedo:
uolgere & riuolgere gli annali de' la antichita; da quali sempre haueua per la sola mercede delli sacra-
ti augelli dello antico Pallamede, li quali a malgrado del tempo ne liberano dalla obliuione, di cose tan-
to degne et eccellenti, Desideroso caldamente dimons trare alla Illi: & R^{ma} S^{va} laffessione grandiss

GRatias ago immensa Maiestati ac sempiternae bonitati tuae domine sancte Pater omni po-
tens aeternae Deus, qui me indignum famulum tuum et peccatorem miserum, nullis meis
meritis, immo tuis multis et immensis exigentibus miserationibus, corpore et sangui-
ne domini nostri Iesu Christi filij tui dignatus es saturare; Praeorut hec sacrosancta commu-

In mente cali conditor: qui dista ne confunderent aquae
fluente diuidens calum deadi li limitem firmans loca
caelestibus simulq. Terre riuulis: Ut unda flam-
mas Temperet: terra solum Ne didiget: Infunde
nunc pyxime: donum perennis gloriae fraudis noua
ne casibus: Nos error alterat uetus. Tuem fides
inueniat: sic luminis subar ferat: Ut uana cuncta

Quæstus est magnus pietas, cum animo
sua forte contento Nihil enim intui
mus in hunc mundum uidet
nec effugit quicquam possumus, ca

[illegible]

This image shows a page from the Voynich manuscript, featuring musical notation and decorative elements. The page is divided into two staves of music, with complex, stylized notation. The text is written in a script that appears to be Voynich, with words like "humani", "diuina", "e my", "teria:et", "in re", "in diuina", and "xerent" visible. The page is decorated with intricate floral and foliate patterns, including a large blue flower on the left and a small insect (possibly a fly or beetle) near the bottom center.

Dominus regnavit exultet terra: latentur Insule multe. Nubes
 et caligo in circuitu eius, iustitia et iudicium: correctio sedis
 eius. Sonus ante ipsam precedet; et inflammabit in circuitu
 tu spinicos eius. Alluxerunt fulgura eius orbi terre: Visit, et commota
 est terra. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini om-
 nis terra. Annuntiauerunt celi iustitiam eius, et viderunt omnes populi
 gloriam eius. Confundantur omnes qui adorant sculptilia: et qui glorian-
 tur in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli eius: audiuit et leti-
 ta est sion: et exultauerunt filii iude, propter iudicia tua domine. Quoni-
 am tu dominus altissimus super omnem terram, nimis exaltatus es super
 omnes deos. Letamini iusti in domino: et confitemini memorie, et cetera.

PARFUMI DOMINI
 SVLDES FVDIO
 OVA MAFLS WMA
 VDIONS FROEIM

GRATIAM TVAM QVÆSVMS DOMINE ME
NTIBVS NOSTRIS INFVNDE: VT QVI
ANGELO NVNTIANTE CHRISTI FILII
TVI INCARNATIONEM COGNOVIMVS PER
PASSIONEM EIVS ET CRUCEM AD RESVRRECTIONIS
GLORIAM PERDV CAMVR PER DOMINVM
NOSTRVM IESVM CHRISTVM FILIVM TVVM
QVI TECVM VIVIT ET REGNAT IN VNITATE
SPIRITVSSANCTI DEVS PER OMNIA SÆCV-
LA SÆCVLORVM AMEN.

QUI SE VICESECVLA IN ILLO VICESECVLA
SVS VIVIT ET REGNATA QVANDOCVQVE
SVCCESSIONE SVS VIVIT IN SVS
TRACTAT MANDATVM TVM

Impinguat caput oleum peccatoris quum demulcet
mentem fauor adulantis Qui de amore non ve-
nit honor non honor sed adulatio est. Spes im-
piorum deficiunt non aliter atque riuus exicca-
tur. Qua mensura metimini eadem remeietur
vobis

Nec cibis sed omnia mala ab internis
procedunt consequuntur hominē
Credimus te domine sed sine cur
re in excelsis nostris illam
omnis homo igne salietur
et amore vultus sui color
superincipit alioquin e po
trante luctu datus e po
cre uclis pma
nente det fura
ri non Gual
miam pe
rellatna
achice.

Clamavi in toto corde exaudi me Domine: iustificationes tuas re-
quiram. Clamavi ad te saluum me fac: ut custodiam mandata
tua. Præueni in maturitate et clamavi: quia in uerba tua sem-
per speravi. Præueni oculus mei ad te dilectulo: ut meditarer
eloquia tua. Vocem meam audi secundum misericordiam tuam Domine:
et secundum iudicium tuum uiuifica me. Appropinquauerunt persequen-
tes me iniquitatem a lege autem tua longe facti sunt. Prope es mi Domine: et
omnes viæ tuæ veritas. Initio cognoui de testimonijs tuis: quia in æternū
fundasti ea. Vide humilitatem meam et eripe me domine: quia legem mā-
non sum oblitus. Iudica iudicium meum et sedime me: propter eloquium
tuum uiuifica me. Longe a peccatoribus: salus: quia iustificationes tuas
nōn exquisierunt. Misericordie tuæ multa Domine: secundum iudicium
tuum uiuifica me. Multi qui persequuntur me et tribulant me: a testimoni-
js tuis non declinant. Vidi prauaricantes et tabescebam: quia eloquia tua
non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi Domine: in miseri-
cordia tua uiuifica me. Principium uerborum tuorum ueritas in æternū
omnia iudicia iustitiæ tuæ.

Nemo bonus nisi vnus nempe Deus Quicumque
uoluerit ex uobis esse primus erit omnium
seruus. Necessitas anticitiam probat et in-
timæ charitatis ardorem splendor ex-

Libra subuentiois claudat quatuor in
passione eorum dicitur tanto uirtute in
amissione uolens Nihil tam durum atq
fortius quod non uirtute igne uiuam.

Ascendit Inquit in nauiculam et trans
 fretauit et quid mirum fratres. Chri
 stus venit suscipere Infirmos nostros et
 sua nobis conferre remedia sanitatis: quia
 medicus qui non infert sanitatem. Infirmi
 tates curare nescit: ei qui non fuerit cum
 infirmo. Infirmatus infirmo non potest
 conferre sanitatem. Christus ergo et c.

Angeli laici pueri christi missus qui compage parietis in utroque notatur quem son
 uantia iussus in quo creata permansit omni illa aetate aucta ciuitas plena modis in laude
 et amore ubi terram deum ubique cum fouere producit hoc interius sumus acus exortus
 aduent et elementi bonitate potum nota ubi ego sapientia heretice uera hic infunde ingitit hic fructus an
 tur dantes ptem aquirere: de adit a pofitae: pui sanctus peregriniter paradisum introit etiam in regnem
 flurora inter ruitat: cithon laudibus intonat: mundus et xetoni ruitat: pofitae: flurora ualaz cum rix: ille
 fortissimus mors confat: hic uirtus: hae conculeat: rixetura fuit: hae miserrima illi qui: laudibus: aud
 enstoditur: sub miltit: dunt pban: pompa nobili uilfor: furga de: uinere: So: uti in: a: uirtus: et uirtus: et uirtus:
 laribus: quia: furrexit: domum: re: furrexit: clauat: angens: etc.

O nimis felix Admetiq; celsi: Mesiciens labem niuei iudoris:
 praepotens Darye etemig; sultor maxime darum: Secta ter
 denis alios Coronant Aucta etemig; duplicata quosdam:
 trina centeno: cum lata fructu te facit ornant: Nunc potens nostri
 metitis Opimus pectoris ducos lapides repelle: aspectum planans
 ier et Reflexos dirige calles: ut pius mundi fater et Redemptor
 mentibus pulsa illusionis putis: et te dignetur uenient: Tactatos
 ponere gressus: Laudibus ciues celebrant superni te deus
 implex: putiterque etine supplices at Nos ueniam precamur
 patce P edemptio: et a Cat

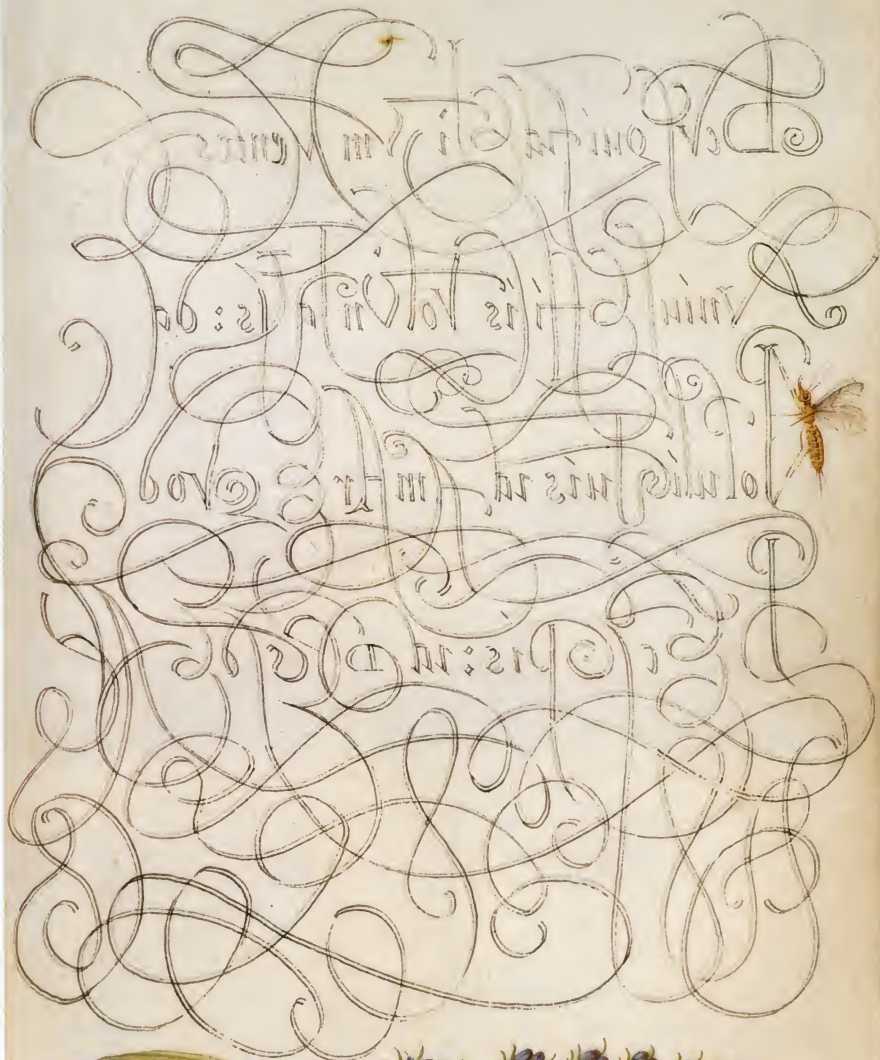

quem christi uiderit charitatem luce uel titum uel ticia uel

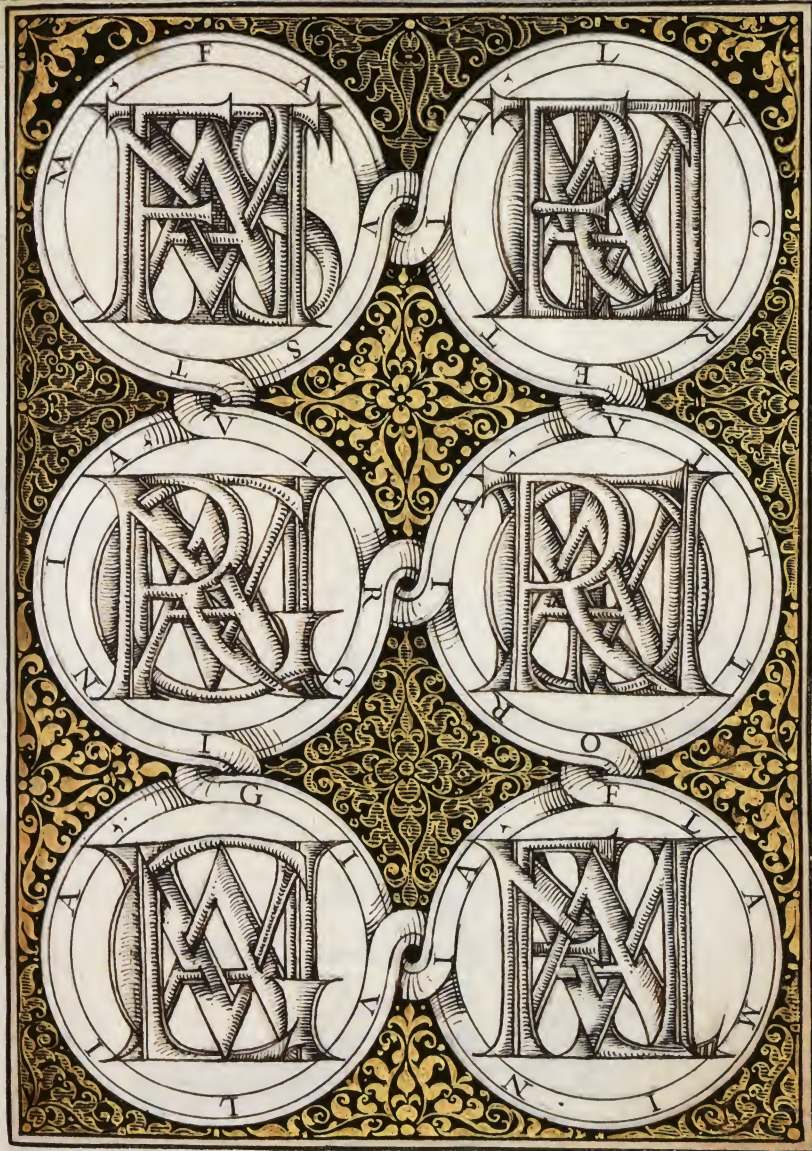
in misericordia margariti ornatum caelum humilem: misericordem

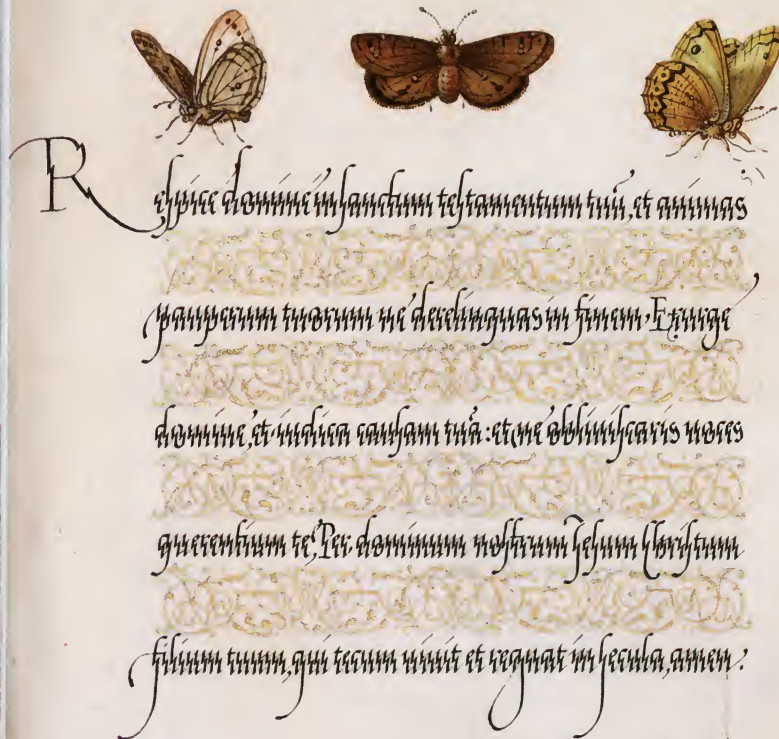
benignum et obrium: si talem inuenierit uel agnouerit: corpus et an

guinem suum et non ad iudicium: sed ad Remedium per sacerdotum

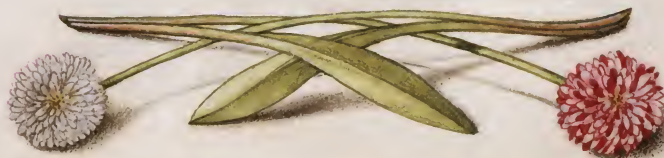
Verba mea auribus percipe omne intende. Et clamorem meum. Intende uoci Orationis
meae: Rex meus: et deus meus: Quoniam ad te Orabo: mane Exaudies uocem me-
am. Mane astabo tibi et uidebo: quoniam non deus uolens iniquitatem tu es. Neque
habitabit iuxta te malignus: neque permancunt in iusti ante oculos tuos. Odisti omnes
qui operantur iniquitatem: perdes omnes qui loquuntur mendacium: uirum sanguinum
et dolosum, abominabitur dominus: ego autem in multitudine misericordiae tuae. Introibo
in domum tuam adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Domine deduc me
in iustitia tua propter inimicos meos: dirige in conspectu tuo uiam meam. Quoniam non
est in ore eorum ueritas: cor eorum uanum est. Sepulchrum patens est guttur eorum: lingua
suis dolose agebant: iusticia illos deus. Decidant a cogitationibus suis. secundum multitudinem

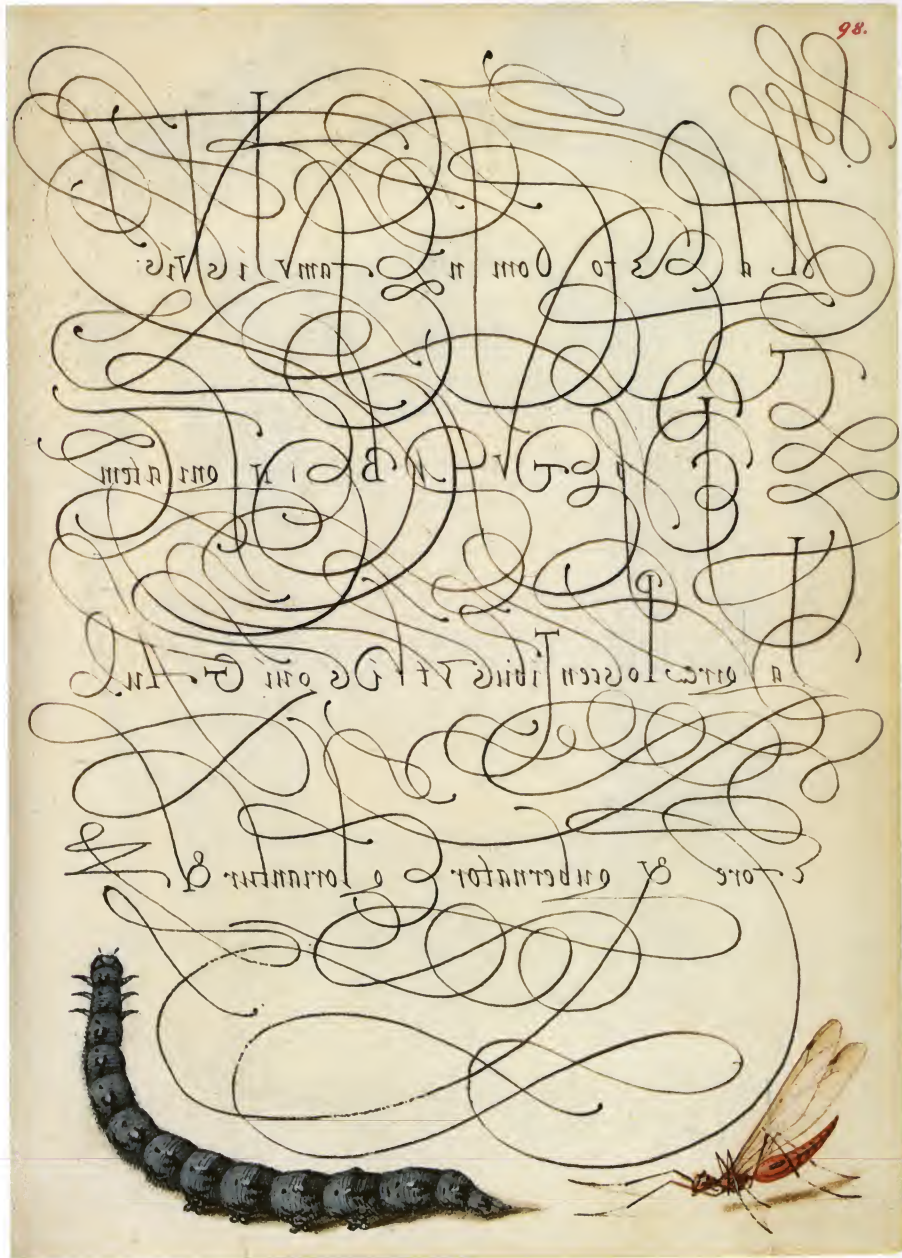

Siquidem radix omniū malorum est studiū pecunie, quam quidam dum
appetunt auertrunt a fide, scriptos implerunt dolioribus ac
tentationibus innumerabilibus. In uero homo Dei ista fugito,

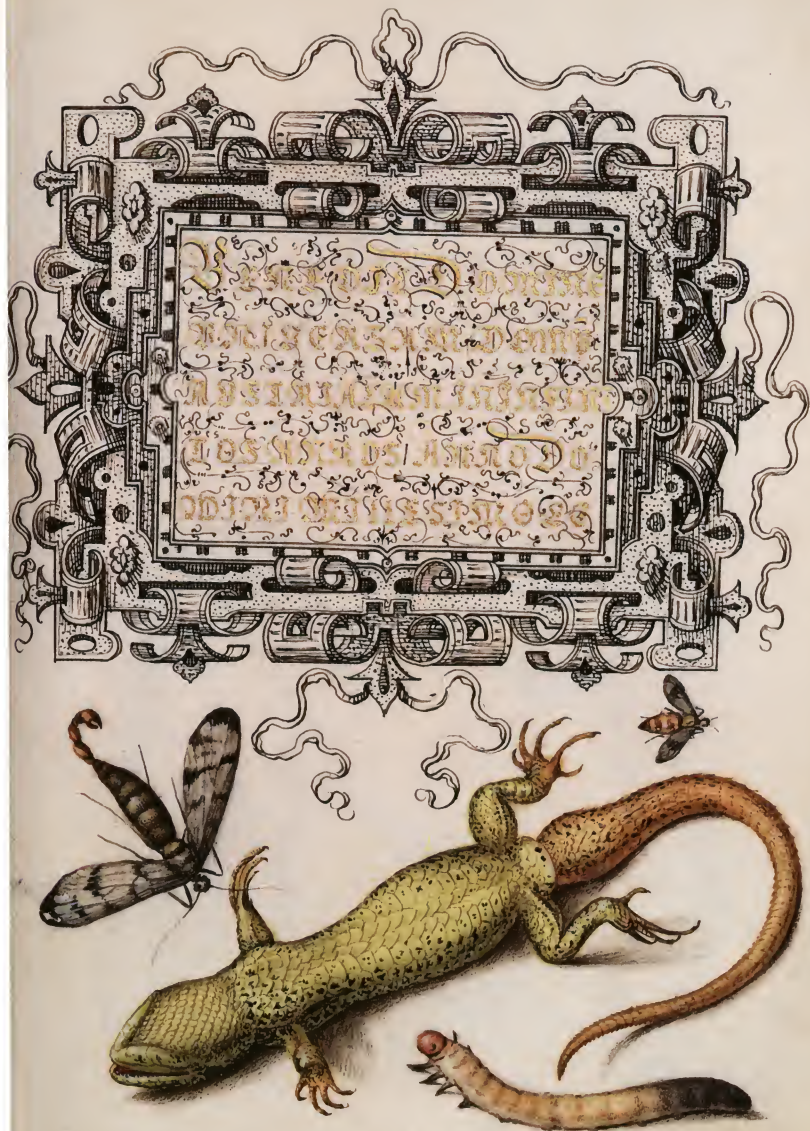
· M · D · L · X · I ·

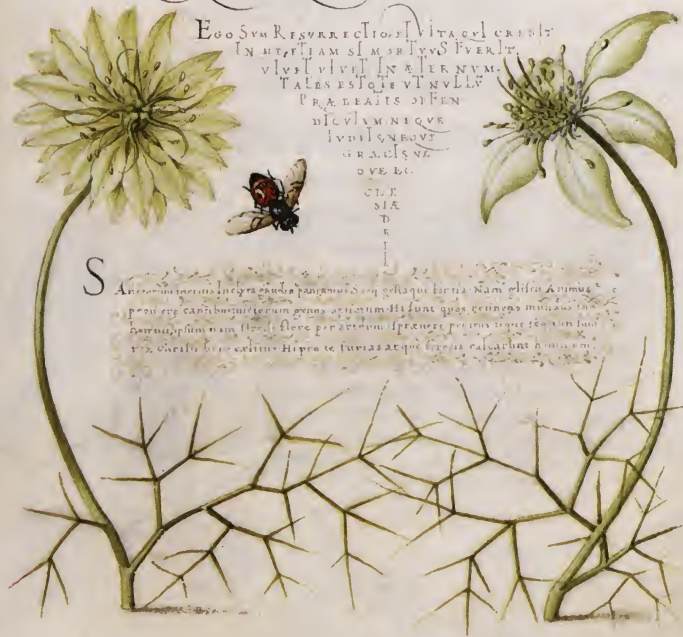

V VENTVS ENIM
CUI DEFENSIO
prouintiarum, cui bello
rum est committenda for
tuna, et genere, si copia lu
ppetat, et moribus debet

excellere. Honestas enim idoneum militem reddit vere
cundia, dum prohibet fugere, facit esse victorem. Nihil
enim magis in itinere, vel in acie custodiendum est,
quam vt omnes milites incedendi ordinem seruent.

SICUT SUMENDA SUNT AMARA. SALUBRIA
ITA SEMPER VITANDA PERNICIOSA
DYLCEDO. HOLOCYSTVM LVSTI ALTARE ORNAT
ET DITAT, ET ODOR SVAVLSSIMVS EST CORAM
ALTISSIMO, AMEN DICO VOBIS, QVATENVS FE-
CISTI S. VNI DEHIS FRATRIBVS MEIS MINIMIS,
MIHI FECISTIS. EMOLIRI ADVLATIONIBVS NON
SOLVM FORTITVDINIS NON ESSE, SED ETIAM IGNA-
VLÆ VIDEVR. NOS AD PATRIAM FESTINANTES
MORTIFEROS SIRENARVM CANTVS SVRDA AV-
RE TRANSIRE DEBEMVS.

EGO SVM RESURRECTIONIS VITA QVL CREDIT
IN ME ETIAM SI MORI VNS FVERIT
VIVET VIVET IN ATERNVM
TALES EST QVI VIVIT
PRÆBETIS DIFEN
DICI VNI QVE
VIVIT QVE
GRACI SNE
OVE LQ

CL E
SIA
D
R
I

SANCTUS INGENIUM INGENIUM INGENIUM INGENIUM
PROUT CANIBUS INGENIUM INGENIUM INGENIUM
BARRUPTUM NAM INGENIUM INGENIUM INGENIUM
INGENIUM INGENIUM INGENIUM INGENIUM

PLATES

The identifications of specimens proceed from top to bottom and from left to right. Common names have been provided wherever possible. In the case of the insect identifications, British English common names have been used, since most of the specimens represented do not exist in the United States. Where a different American common name is known, it has been included following the British name, separated by a slash. The names of higher taxonomic groups (families and orders) have been printed in roman type, while genus and species names appear in italic.

Frontispiece. FOLIO 2. Decorated alphabet

Ephemeroptera: Mayfly

Silene Dioica (L.) Clairv.: Red campion (spotted petals unusual for species)

Pyrus communis L.: Common pear, gourd type

FOLIO 3. Antiqua script

Nigella damascena L. "Plena": Love-in-a-mist

Prunus avium (L.) L.: Sweet cherry

Castanea sativa Mill.: Spanish chestnut

FOLIO 7. Gothic capitals

Diptera Syrphidae (?): Hover fly/flower fly

Lepidoptera Sphingidae *Hyles euphorbiae* (L.): Horn-tail caterpillar of spurge hawk-moth

Pyrus communis L.: Common pear, gourd type

Lep. Satyridae *Melanargia galathea* ssp.

galathea (L.): Marbled white
Chilopoda: Centipede

FOLIO 9. Letters with exaggerated ascenders and descenders

Arachnida Araneae Pisauridae

Dolmedes fimbriata (Clerck): Nurseryweb spider

Nigella damascena L.: Love-in-a-mist

Hymenoptera Eumenidae *Eumenes* sp.: Potter wasp

Ribes Rubrum L.: Red currant

FOLIO 11. Germanic Gothic script with decorated initial

Lepidoptera Noctuidae *Mythimna straminea* (Treitschke) or *M. obsoleta* (Hübner): Southern or obscure wainscot

Rosa gallica L.: French rose, bud

Imaginary wasp-like insect

Bellis perennis L. "Hortensis": English daisy

Lep. Lasiocampidae: Caterpillar of lasiocampid moth (?)